

יומן אלישבע בינדר על אקצייה נוספת בגטו סטניסלבוב

14.5.42

אומרים שזה כמו לפני תפילת "נעילה" [בסוף יום הכיפורים]. עייפות איומה מהצום והאפשרות לסיום הצום. גוויות וגוויות. זה התחיל במרץ. מהצד הארי ירו בכל הנכים. זה היה האות שמשהו נורא מתקרב. וזה היה קטקליזם [שואה. ביונית= מבול, שיטפון]. ביום 31 למרץ התחילו חיפושים אחרי נכים וזקנים ולקחו כמה אלפים אנשים בריאים, צעירים ומסוגלים לעבודה. דרך חלון עליית הגג, שם הסתתרנו, ראיתי טרנספורטים של יהודים הונגרים שפינו אותם מרודולפסמיהלה (טחנת רודולף). ראיתי ילדים מבית המחסה, עטופים בסדינים. את המראה האירו הבתים העולים באש סביב לגטו. שמעתי ירי, בכי תינוקות, קריאות האימהות והלמות הגרמנים על דלתות הבתים השכנים. זה כלום, שרכושה של דודה רחל עלה באש, שלקחו את סבי (ירו בו), את כל משפחתה של שרלוטקה ומאות מכרים. זרם ים של דמעות, אבל בי, בלבי עצמי, במעיי - טרם נגעו.

ביום 4 באפריל.....(?) הודיעה, שלמחרת יתחיל רישום האוכלוסין מגיל 16, בהתאם למקום עבודתם, מצב בריאותם וגילם יקבלו קטגוריות A,B,C. את הקטגוריה C יקבלו הזקנים והנכים. בבית בהלה, שמא למישהו מאיימת קטגוריה B, כלומר מגורים בגטו שני. איום בלתי נתפס, אבל בסופו של דבר B עדיף על C, כי לפחות לא נודף ממנו ריח של.....(?) כפי שאמרתי בהומור שסיפרתי על הגורל המשוער של הזקנים. עובדה, שהמלה מיד לאחר שהשתמשתי בה, נראתה לי וולגארית בהקשר כזה.

ביום ראשון בבוקר רצנו. ידענו שעוצרים אנשים צעירים וילדים ונכנסנו בלא התחשבות בפחד של דורה. ברגע האחרון קראתי לה היסטריית כשראיתי את הרעד הלא טבעי שלה. "אני מפחדת כל כך, פשוט אני מתכווצת" - אלו היו מלותיה האחרונות. עניתי לה שגם אני כך, למרות, שהייתי רגועה לחלוטין. ניסיתי להוסיף לה אומץ ואמרתי - אבא אתך ואני. היא נכנסה ראשונה. קיבלה C. שינו ל B ושוב ל C. אבא אמר משהו וכמעט שגם אותו עצרו. והגיעה העת שעליה לא ניתן לכתוב. ייאוש: מה יעשו בהם? ותקווה. מובילים אותם לרודולפסמיהלה (טחנת רודולף). ייאוש. ייבחרו או לא? ארבעה ימים וארבעה לילות ללא סוף עברו בין ייאוש לתקווה. הגיעו מכתבים שבין תחינה לעזרה ושחרור לבין ניסיון לעודד אותנו. "היו חזקים", כתבה, "לא יירו בנו, ישלחו אותנו לעבודות פרך" ובצד, בשקט מתענה כל כך. ובאותה התקופה הוציאו אחרים. ולצערנו, בידינו לא עלה הדבר. סלחי לנו אחותי הקטנה, סלחי לי, שלא המתקתי את חייך הקצרים, שהייתי רעה ולא סובלנית. אני מגיעה לכך קצת מאוחר מדי, אבל כל כך רע לי וריק לי בלעדייך. ואימא, מסכנה, חולה כל כך. סלחי לנו, שלא יכולנו לעזור לך, עשינו כל מה שיכולנו. והלוציפר [= השטן] לא רצה את נשמת תחת שחרורך.

לא נחסר מאתנו אפילו לראות אתכם מובלים. מה עבר עליך, כשחלפת סמוך לביתנו? כי עלי – עיניים. אני התרחקתי, ביודעין, כדי לא לראות. אומרים שלהקות כלבים וגסטאפו הקיפו אתכם; מי גרוע יותר? סיפרו, שהסיעו אתכם לעבודות. את כל כך צריכה לשוב עוד מתישהו. אני כל כך לא רוצה שחיינו יהיו שבורים לנצח.

בדיוק חצי שנה לאחר ה-12 לאוקטובר, ב-12 לאפריל, קיבלה האקציה ממרץ ממדים מחרידים. הלכו לאסוף B-ים ולקחו כל אחד שנזדמן בדרכם. שוב היינו בסכנה איומה. היינו בחור מוסווה, כשפרצו לבניין.....(?). הם פרצו דלתות, שברו חלונות. לא מצאו איש. זה היה רגע נורא לאימא שלי. זה עבר. בין השאר הלך בעלה של דודה רחל. האקציה נמשכת. טרנספורטים של יהודים מהפרובינציה מגיעים יום יום לרודולפסמיהלה (טחנת רודולף). במרתפיה מתקיים יום יום טבח של מאות ובבוקר חולפות המשאיות לבית הקברות באורח הפגנתי. השבוע נפל פולדק וסימו, שני אנשים שחזרו הביתה מגהנום הגסטפו. כלומר מהגורל לא ניתן להתחמק, ואם הועידה יד הגורל אסון לדורה, היא לא הייתה חומקת ממנו, כנראה, גם בבית. גם כך אנחנו במצב יותר טוב מהברגסטולים [?] - לנו לפחות נותרה התקווה, ולהם?

מקור: יומן אלישבע בינדר, יד ושם